

SURROGATI-DEBATTEN

Snur etter homoopprør

ENDRING: SV-statsråd Audun Lysbakken og leder av Stortingets familie- og kulturkomité, Gunn Karin Gjøl (Ap), varslet på en kafé på Tøyen i går kveld at regjeringen vil rydde opp i regelverket for familier som får surrogatbarn.

Av GUNN KARI HEGVIK og KRISTER SØRBØ (foto)

Barneminister Audun Lysbakken (SV) innrømmer at han har bidratt til stor usikkerhet for norske familier med surrogatbarn.

Nå lover SV-statsråden å finne en løsning for familier som har fått barn ved hjelp av surrogatmor i et annet vestlig land før 1. juli 2010.

– Jeg skjønner at folk ble urolige, men ingen må mistro at vi ønsker å hjelpe disse familiene. Dette er nybrottsarbeid og komplisert arbeid, sier Lysbakken til VG.

En såkalt klargjøring av norsk rett fra Barne- og likestillingsdepartementet 7. oktober i år, skulle vise forskjellige etater hva de skal gjøre med familier som skal hente og har hentet surrogatbarn til Norge.

DNA-test

Brevet skapte stor usikkerhet blant flere av de mellom 300 og 900 norske familiene som har barn født av surrogatmor.

Brevet fastslo at norske menn som har fått surrogat-

GIR KRITIKK: Aps stortingsrepresentanter Håkon Haugli og Anette Trettebergstuen.

barn ikke nødvendigvis var godkjent som barnets far i Norge:

● Når surrogatmoren er gift, regnes hennes ektemann som far til barnet, selv om barnet er befruktet med en sædcelle fra en norsk mann. Dermed må både surrogatmor og hennes eventuelle ektefelle møte opp på en norsk utenriksstasjon for å frasi seg foreldreretten til barnet. Den norske faren får først rettigheter som far ved å bevisse farskapet med en DNA-test.

● Dette regelverket gjelder også for barn som allerede er i Norge, og gjør at disse familiene kan måtte gå gjennom en rettsak for å få rettigheter i forhold til barn de allerede har.

– Dette gjør at de aller fleste norske barn som er født med

surrogati i dag står helt uten foreldre, sier Håkon Haugli, stortingsrepresentant for Ap.

I et intervju VG sist torsdag gjorde med Haugli og stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen (Ap), som begge er aktive i Aps homonettverk, fikk Lysbakken sterk kritikk fra sine egne regjeringskolleger, for sin håndtering av surrogatfamiliene.

Kritiserer

– En rødgrønn regjering og en barneminister fra SV kan ikke være bekjente av dette, sier Trettebergstuen.

Da VG møtte Lysbakken i går, varslet statsråden at han arbeider med en forskrifts- endring som likevel gjør at fedre som har tatt sine barn til Norge før 1. juli 2010, også

av norske myndigheter betraktes som far til barnet.

– Det må etableres et farskap for å sikre barnet en juridisk tilknytning til en av foreldrene. Det kan gjøres med en forskrifts- endring, som gjør at familier som har godkjente rettsdokumenter fra rettsstater vi stoler på også blir gjeldende i Norge, sier Gunn Karin Gjøl, leder av Stortingets familie- og kulturkomité til VG.

I praksis betyr det at familier som har hentet et surrogatbarn fra for eksempel USA, Storbritannia eller Nederland, og har rettskraftige papirer fra landet som godkjenner farskapet, også blir godkjent som far i Norge.

Den andre norske mor eller far til barnet, skal få rask saksbehandling, sier Lysbakken, som understreker at det ikke er noen garanti for at han klarer å finne en løsning for familiene.

– Vi arbeider nå med å lage et forslag til overgangsordninger som kan gjøre det mulig å få etablert juridiske bånd, uten at det skaper presedens. Så har vi som mål å få til et lovforslag som trer i kraft så snart som mulig, tidligst høsten 2012, sier Lysbakken.

KAMPEN FORTSETTER

Det måtte ende slik. Barn skal ikke lide for voksnes valg.

Det er de voksne som har valgt å skaffe seg barn ved hjelp av surrogat, som må bære ansvaret for at barna har manglet juridisk binding til dem. Nå griper samfunnet inn og sikrer barn født før 1. juli 2010, men ingen som fra nå av inngår avtale med en surrogatmor, kan hevde at de var uvitende om følgene for barnet.

I bråket etter Audun Lysbakken forsøk på å tydeliggjøre regelverket, har enkelte forsøkt å fremstille det som om de ble fratatt et foreldreskap som allerede var juridisk etablert. Det er ikke tilfelle. Først nå har de fått rettigheter de tidligere ikke hadde.

De virkelige vinnerne er likevel barna. Det skulle bare mangle om ikke et sivilisert land som Norge skulle gi disse barna rett til foreldre.

Dessuten har norske myndigheter også ansvar for deler av det rotet som har oppstått. Mange har fått villedende råd fra offentlige instanser. I forsøket på å kjøre en knallhard linje, skapte Lysbakken i tillegg et juridisk vakuum for barna med brevet som ble sendt ut tidligere denne måneden. Dette vakuemet kunne ha blitt langvarig. Planen var opprinnelig å vente på en utredning av en overgangsordning.

Departementet hadde klart et mandat til en slik utredning. Den ble effektivt stoppet av Aps homonettverk, som skisserte et forslag til løsning. Den har Lysbakken nå delvis har lyttet til ved å godta domsavgjørelser som overfører foreldreskap i surrogatsaker fra anerkjente rettsstater.

Etter min mening er det galt å betale en kvinne for å føde et barn hun deretter skal gi fra seg. Det er en tingliggjøring av kvinnekroppen som jeg ikke kan gå med på. Det er dessuten galt å frata barnet moren sin. Ifølge vår kultur og lov er det den som bærer frem og føder barnet, som er barnets mor.

Lite tyder på at kampen stanser her. Lysbakken er opptatt av at overgangsordningen ikke skal skape presedens. Men når surrogati fra USA og et par andre land nå særbehandles, tror jeg regjeringen skal få en vanskelig jobb med å nekte å godta barn fra disse landene når den endelige loven blir lagt frem neste høst.

Debattredaktør
elisabeth.skarsbo.moen@vg.no